

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 12ης Οκτωβρίου 2000 *

Στην υπόθεση C-480/98,

Βασίλειο της Ισπανίας, εκπροσωπούμενο από την R. Silva de Lapuerta, abogado del Estado, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Ισπανίας, 4-6, boulevard Emmanuel Servais,

προσφεύγον,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους G. Rozet, νομικό σύμβουλο, και R. Vidal Puig, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: ισπανική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 1999/509/EK της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορήγησε η Ισπανία στις επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa και στις επιχειρήσεις που τον διαδέχθηκαν (ΕΕ 1999, L 198, σ. 15),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann, πρόεδρο τμήματος, B. Σκουρή και J.-P. Puissochet (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 13ης Απριλίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουνίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 28 Δεκεμβρίου 1998, το Βασίλειο της Ισπανίας ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 230 ΕΚ), την ακύρωση της αποφάσεως 1999/509/ΕΚ της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορήγησε η Ισπανία στις επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa και στις επιχειρήσεις που τον διαδέχθηκαν (ΕΕ 1999, L 198, σ. 15, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

Το ιστορικό της διαφοράς

2 Ο όμιλος Magefesa είναι ένας πολύ γνωστός παραγωγός στην Ισπανία, του οποίου οι επιχειρήσεις, καθώς και εκείνες που τις διαδέχθηκαν, κατασκευάζουν είδη οικιακής χρήσεως, όπως είναι χύτρες ατμού, τηγάνια και ανοξείδωτα μαχαιροπήρουνα.

3 Μέχρι το 1983, ο όμιλος Magefesa κατείχε σημαντικό μερίδιο της ισπανικής αγοράς. Από την ημερομηνία αυτή άρχισε να αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες. Ήδη από το 1984 οργανώθηκε σε πολύπλοκο δίκτυο αποτελούμενο από δύο εταιρίες χαρτοφυλακίου (την εταιρία χαρτοφυλακίου Magefesa, περιλαμβάνουσα τη μητρική εταιρία Magefesa και τις βιομηχανικές επιχειρήσεις Cunosa, Migsa, Indosa Udala και Las Mimosas, και την εταιρία χαρτοφυλακίου Licasa, περιλαμβάνουσα τις εταιρίες Licasa Patrimonial, Gursa, Albersa και Licasa Industrial) και από μια εμπορική κοινοπραξία επιχειρήσεων (Agrupación de Empresas Magefesa, στην οποία μετείχαν πολλές από τις προαναφερθείσες εταιρίες: η Magefesa, η Cunosa, η Migsa, η Indosa και η Gursa).

4 Περί τα τέλη του 1985, ο όμιλος Magefesa ήταν στα πρόθυρα της πτωχεύσεως και, για να αποφύγει την παύση των δραστηριοτήτων του, ανέθεσε τη διαχείρισή του σε ιδιωτική εταιρία συμβούλων, τη Gestiber. Η εταιρία αυτή πρότεινε ένα πρόγραμμα δράσης το οποίο προέβλεπε, μεταξύ άλλων, μείωση του προσωπικού και χορήγηση

ενισχύσεων από την κεντρική κυβέρνηση και από τις κυβερνήσεις των αυτόνομων κοινοτήτων της Χώρας των Βάσκων, της Καντάβριας και της Ανδαλουσίας, όπου βρίσκονταν τα διάφορα εργοστάσια του ομίλου. Οι κυβερνήσεις αυτών των τριών αυτόνομων Κοινοτήτων συνέστησαν τρεις ενδιάμεσες εταιρίες, αντιστοίχως τη Ficodesa, τη Gemacasa και τη Manufacturas Damma, που σκοπό είχαν να ελέγξουν τη χρησιμοποίηση των ενισχύσεων και να εγγυηθούν τη λειτουργία των επιχειρήσεων του ομίλου Magefesa, εμποδίζοντας τους πιστωτές να προβούν σε εξόφληση των απαιτήσεών τους από τους χρηματικούς πόρους και τα αποθέματα των επιχειρήσεων αυτών.

- 5 Το 1987, υποβλήθηκε στην Επιτροπή καταγγελία σχετικά με τις χορηγηθείσες στον όμιλο Magefesa κρατικές ενισχύσεις. Η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ) και, με την απόφαση 91/1/ΕΟΚ, της 20ής Δεκεμβρίου 1989, σχετικά με τις ενισχύσεις που η κεντρική κυβέρνηση και ορισμένες αυτόνομες κυβερνήσεις της Ισπανίας έχουν χορηγήσει στη Magefesa, παραγωγό οικιακών ειδών ανοξείδωτου χάλυβα και μικρών ηλεκτρικών συσκευών (ΕΕ 1991, L 5, σ. 18), κήρυξε παράνομες και ασύμβατες προς την κοινή αγορά τις ενισχύσεις που συνίσταντο σε:

- εγγυήσεις δανείων ύψους 1,580 δισεκατομμυρίου ισπανικών πεσετών (ESP),
- δάνειο ύψους 2,085 δισεκατομμυρίων ESP, με όρους διαφορετικούς από εκείνους της αγοράς,
- μη επιστρεπτές ενισχύσεις συνολικού ύψους 1,095 δισεκατομμυρίου ESP,
- επιδότηση επιτοκίου υπολογιζόμενη σε 9 εκατομμύρια ESP.

- 6 Με την ίδια απόφαση, οι ισπανικές αρχές κλήθηκαν, μεταξύ άλλων, να ανακαλέσουν τις εγγυήσεις δανείων, να μετατρέψουν το χαμηλότοκο δάνειο σε συνήθη πίστωση και να ανακτήσουν τις μη επιστρεπτέες ενισχύσεις.
- 7 Το 1997, υποβλήθηκαν στην Επιτροπή επτά καταγγελίες σχετικά με τα πλεονεκτήματα που προέκυπταν για τις επιχειρήσεις του ομίλου Magefesa από τη μη επιστροφή των ενισχύσεων που κηρύχθηκαν ασύμβατες το 1989 και από τη μη τήρηση των οικονομικών και φορολογικών υποχρεώσεών τους. Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης για τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στις επιχειρήσεις αυτές ή σε εκείνες που τις διαδέχθηκαν από το 1989 (βλ. ανακοίνωση 97/C 330/02 — ΕΕ 1997, C 330, σ. 2).
- 8 Κατά την υποβολή των καταγγελιών, ορισμένες από τις επιχειρήσεις του ομίλου είχαν κηρυχθεί σε πτώχευση (Magefesa, Indosa, Cunosa), ενώ άλλες δεν είχαν δραστηριότητες (Migsa, Gursa). Ομοίως, όσον αφορά τις ενδιάμεσες εταιρίες, η Ficodesa είχε κηρυχθεί σε πτώχευση, ενώ η Gemacasa και η Manufacturas Damma δεν είχαν δραστηριότητες. Η εμπορική κοινοπραξία Agrupación de Empresas Magefesa είχε διαλυθεί. Επιπλέον, ο σύνδικος πτωχεύσεως της Indosa είχε συστήσει την εταιρία CMD (Compañía de Menaje Doméstico), προκειμένου να διατεθεί στο εμπόριο η παραγωγή της επιχειρήσεως, η οποία ήταν και η μόνη βιομηχανική εταιρία του ομίλου που ήταν ακόμα σε δραστηριότητα. Τέλος, πρώην υπάλληλοι των τριών άλλων βιομηχανικών επιχειρήσεων (της Cunosa, της Migsa και της Gursa) είχαν συστήσει αντιστοίχως τις εταιρίες LCC, Idisur και Vitrinor.
- 9 Μετά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, που εκδόθηκε στις 14 Οκτωβρίου 1998, κοινοποιήθηκε στην Ισπανική Κυβέρνηση στις 29 Οκτωβρίου 1998 και δημοσιεύθηκε στις 30 Ιουλίου 1999, κήρυξε παράνομες και ασύμβατες προς την κοινή αγορά τις ενισχύσεις που συνίσταντο στη συνεχή μη καταβολή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισως εκ μέρους:

— των Indosa και Cunosa μέχρι την κήρυξή τους σε πτώχευση,

- των Mígsa και Gursa μέχρι τη διακοπή των δραστηριοτήτων τους,
- της Indosa μετά την κήρυξή της σε πτώχευση και μέχρι τον Μάιο του 1997.

- 10 Με την ίδια απόφαση, οι ισπανικές αρχές κλήθηκαν να λάβουν τα μέτρα που επιβάλλονταν για να ανακτήσουν τις ενισχύσεις αυτές από τους δικαιούχους, με τη διευκρίνιση ότι τα ανακτώμενα ποσά πρέπει να περιλαμβάνουν τους οφειλόμενους τόκους από της χορηγήσεως των ενισχύσεων μέχρι της ημερομηνίας της πραγματικής επιστροφής τους.
- 11 Κατά της αποφάσεως αυτής, το Βασίλειο της Ισπανίας άσκησε προσφυγή ακυρώσεως.

Επί των προβαλλομένων με την προσφυγή λόγων ακυρώσεως

- 12 Προς στήριξη της προσφυγής του, το Βασίλειο της Ισπανίας προέβαλε τέσσερις λόγους, αφορώντες αντιστοίχως παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ), παραβίαση της αρχής της ασφαλείας δικαίου, έλλειψη αιτιολογίας της προβαλλομένης αποφάσεως και, τέλος, αδυναμία απαιτήσεως της καταβολής τόκων.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά παράβαση του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης

- 13 Το Βασίλειο της Ισπανίας υποστηρίζει ότι η Επιτροπή προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, θεωρώντας ότι η μη πληρωμή ορισμένων ποσών στον φορέα κοινωνικής ασφάλισης και στο Δημόσιο Ταμείο εκ μέρους των επιχειρήσεων Indosa, Cunosa, Migma και Gursa συνιστά ενισχύσεις ασύμβατες προς την κοινή αγορά. Κατά το Βασίλειο της Ισπανίας, η κατάσταση αυτή προκύπτει από γενική ρύθμιση εφαρμοστέα σε κάθε επιχείρηση υποκείμενη σε πτωχευτική διαδικασία δικαστικής εξυγίανσης ή έχουσα οφειλές έναντι των οργανισμών αυτών, διευκρινιζομένου ότι δεν υφίσταται καμία υποχρέωση των πιστωτών, είτε αυτοί είναι το Δημόσιο είτε ιδιώτες, να ζητήσουν την κήρυξη σε πτώχευση ή την εκκαθάριση μιας τέτοιας επιχείρησης. Επιπλέον, κανένα πλεονέκτημα δεν δόθηκε στις επιχειρήσεις Indosa, Cunosa, Migma και Gursa, μέσω κρατικών πόρων, στον βαθμό που δεν τους χορηγήθηκε καμία διαγραφή χρεών και οι αρμόδιες αρχές άσκησαν όλα τα εκ του νόμου ένδικα βοηθήματα για να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους.
- 14 Η Επιτροπή φρονεί, αντιθέτως, ότι αυτό που τίθεται υπό κρίση στην παρούσα υπόθεση δεν είναι η ισπανική ρύθμιση, αλλά η συστηματική μη εξόφληση ορισμένων οφειλών εκ μέρους των επιχειρήσεων του ομίλου Magefesa. Κατ' αυτήν, οι ισπανικές αρχές δεν χρησιμοποίησαν όλα τα νόμιμα μέσα για να επιτύχουν την εξόφληση των οφειλών αυτών.
- 15 Σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της εμπορικής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.
- 16 Κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν διακρίνει τις κρατικές παρεμβάσεις ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς τους, αλλά τις ορίζει με

βάση τα αποτελέσματά τους (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 1974, 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 351, σκέψη 27, και της 26ης Σεπτεμβρίου 1996, C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-4551, σκέψη 20).

- 17 Το γεγονός και μόνον ότι η εθνική ρύθμιση που επικαλείται η Ισπανική Κυβέρνηση εφαρμόζεται σε κάθε επιχείρηση υποκείμενη σε πτωχευτική διαδικασία δικαστικής εξυγιάνσεως ή έχουσα οφειλές προς τον φορέα κοινωνικής ασφάλισης και το Δημόσιο Ταμείο δεν αρκεί συνεπώς ώστε να μη χαρακτηριστούν ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης τα μέτρα που έλαβαν οι αρμόδιες αρχές έναντι των ως άνω επιχειρήσεων.
- 18 Βεβαίως, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο με τη σκέψη 36 της απόφασης της 1ης Δεκεμβρίου 1998, C-200/97, Ecotrade (Συλλογή 1998, σ. I-7907), όσον αφορά το ιταλικό καθεστώς έκτακτης διαχείρισης των μεγάλων προβληματικών επιχειρήσεων, η ενδεχόμενη απώλεια φορολογικών εσόδων την οποία συνεπάγεται για ένα κράτος η εφαρμογή σε μια επιχείρηση της νομοθεσίας περί δικαστικής εξυγιάνσεως και περί πτωχεύσεως δεν μπορεί καθεαυτή να δικαιολογήσει τον χαρακτηρισμό της νομοθεσίας αυτής ως ενισχύσεως. Συγκεκριμένα, η συνέπεια αυτή είναι συμφυής προς κάθε νομικό σύστημα που χαράσσει το πλαίσιο εντός του οποίου οργανώνονται οι σχέσεις μεταξύ της αφερέγγυας επιχειρήσεως και του συνόλου των πιστωτών της και επομένως δεν μπορεί να συναχθεί αυτόματα το συμπέρασμα ότι πρόκειται για πρόσθετη, άμεση ή έμμεση, χρηματοοικονομική επιβάρυνση του Δημοσίου, σκοπός της οποίας είναι η παροχή ορισμένου πλεονεκτήματος στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση της 17ης Μαρτίου 1993, C-72/91 και C-73/91, Sloman Neptun, Συλλογή 1993, σ. I-887, σκέψη 21).
- 19 Αντιθέτως, ένα τέτοιο πλεονέκτημα μπορεί να προκύψει από ορισμένα μέτρα ή ακόμη, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, και από τη μη λήψη μέτρων εκ μέρους των αρμοδίων αρχών υπό ειδικές περιστάσεις.
- 20 Από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει όμως ότι, παρά τους ισχυρισμούς της Ισπανικής Κυβερνήσεως ότι οι αρμόδιες αρχές άσκησαν όλα τα προβλεπόμενα στον

νόμο ένδικα βοηθήματα για να επιτύχουν την είσπραξη των οφειλών των επιχειρήσεων του ομίλου Magefesa, οι εν λόγω επιχειρήσεις μπόρεσαν να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους επί πολλά έτη χωρίς να εκπληρώσουν τις φορολογικές και τις κοινωνικοασφαλιστικές υποχρεώσεις τους. Μολονότι ορισμένες κηρύχθηκαν τελικώς σε πτώχευση, κατόπιν αιτήσεως ιδιωτών δανειστών και όχι των δημοσίων αρχών, σε μία από αυτές, στην Indosa, επετράπη, καθώς φαίνεται χωρίς όρους, χωρίς ανακοπή των πιστωτών και χωρίς δικαστική παρέμβαση, να συνεχίσει τη δραστηριότητά της μετά την κήρυξή της σε πτώχευση και η εταιρία αυτή συσσώρευσε ως εκ τούτου νέα χρέη, των οποίων δεν εξόφλησε παρά ελάχιστο τμήμα.

- 21 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η εκ μέρους των επιχειρήσεων Indosa, Cunosa, Mígsa και Gursa μη πληρωμή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως κατά τις περιόδους τις οποίες αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά ενισχύσεις παράνομες και ασύμβατες προς την κοινή αγορά υπό την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 22 Επομένως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά παραβίαση της αρχής της ασφαλείας δικαίου

- 23 Η Ισπανική Κυβέρνηση φρονεί ότι η Επιτροπή παραβίασε εν προκειμένω την αρχή της ασφαλείας δικαίου, κηρύσσοντας παράνομες ενισχύσεις των οποίων δεν γνωρίζει το ύψος και υποχρεώνοντάς την να τις ανακτήσει χωρίς να γνωρίζει ποιο είναι το ποσό του οποίου πρέπει να επιτύχει την επιστροφή.
- 24 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, αντιθέτως, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφήνει καμία αμφιβολία όσον αφορά τα μέτρα που συνιστούν τις επίμαχες ενισχύσεις ή την

περίοδο κατά την οποία ελήφθησαν τα μέτρα αυτά. Υποστηρίζει εξάλλου ότι δεν οφείλει να καθορίσει το ύψος των ενισχύσεων που πρέπει να ανακτηθεί όταν για τον υπολογισμό του ύψους αυτού απαιτείται η συνεκτίμηση στοιχείων καθοριζομένων από την εθνική νομοθεσία.

- 25 Συναφώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι καμία διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν απαιτεί από την Επιτροπή, όταν διατάσσει την ανάκτηση ενισχύσεως κηρυχθείσας ασύμβατης προς την κοινή αγορά, να καθορίζει το ακριβές ύψος της ενισχύσεως που πρέπει να ανακτηθεί. Αρκεί η απόφαση της Επιτροπής να περιέχει στοιχεία βάσει των οποίων ο αποδέκτης της να μπορεί να καθορίσει ο ίδιος, χωρίς υπερβολικές δυσχέρειες, το ύψος αυτό (βλ., στο πνεύμα αυτό, απόφαση της 13ης Ιουλίου 1988, 102/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067, σκέψη 33).
- 26 Η Επιτροπή μπορεί συνεπώς εγκύρως να περιοριστεί στη διαπίστωση της υποχρεώσεως ανακτήσεως των επίμαχων ενισχύσεων και να αφήσει στις εθνικές αρχές τη μέριμνα του υπολογισμού του ακριβούς ποσού των ενισχύσεων που πρέπει να ανακτηθεί όταν, όπως εν προκειμένω, για τον υπολογισμό χρειάζεται να ληφθούν υπόψη φορολογικά ή κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα των οποίων οι κανόνες καθορίζονται από την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία.
- 27 Επομένως, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλόμενης αποφάσεως

- 28 Η Ισπανική Κυβέρνηση φρονεί ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε με την προσβαλλόμενη απόφαση αιτιολογία με την οποία να εξηγηθεί πώς η εκ μέρους των τεσσάρων επιχει-

ρήσεων, εκ των οποίων οι δύο τελούν υπό δικαστική εξυγίανση και οι δύο άλλες δεν έχουν δραστηριότητες, μη πληρωμή ορισμένων απροσδιόριστων ποσών στο Δημόσιο Ταμείο και στον φορέα κοινωνικής ασφάλισης επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο, νοθεύει τον ανταγωνισμό και συνιστά δημόσιες ενισχύσεις ασύμβατες προς την κοινή αγορά.

- 29 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, μολονότι περιέχει ελλιπή εκτίμηση του ύψους των χορηγηθεισών ενισχύσεων, τονίζει τη σημασία των οφειλομένων σε κάθε περίπτωση ποσών, τα οποία είναι σαφώς ικανά να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό.
- 30 Συνεπώς, από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ότι, στο σημείο VII της αιτιολογίας της εν λόγω αποφάσεως που τιτλοφορείται «Νομική εκτίμηση», η Επιτροπή προέβη σε ανάλυση των επιπτώσεων των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων του ομίλου Magefesa στην αγορά των ειδών οικιακής χρήσεως και στο συναφές ενδοκοινοτικό εμπόριο. Προς τούτο, εξέθεσε τις πραγματικές προϋποθέσεις ανακτίσεως των ενισχύσεων τις οποίες κήρυξε ασύμβατες η απόφαση 91/1 και το περιεχόμενο των νέων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν μετά την απόφαση αυτή, καθώς και τους λόγους για τους οποίους οι ενισχύσεις αυτές δεν μπορούσαν να υπαχθούν στις εξαιρέσεις που προβλέπει η Συνθήκη και η ανακοίνωση 94/C 368/05 της Επιτροπής, η οποία τιτλοφορείται «Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων» (ΕΕ 1994, C 368, σ. 12). Έτσι, η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς την απόφασή της με την οποία κηρύχθηκαν οι εν λόγω ενισχύσεις παράνομες και ασύμβατες προς την κοινή αγορά.
- 31 Επομένως, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά την αδυναμία απαιτήσεως της καταβολής τόκων

- 32 Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατόν, στο πλαίσιο της υποχρέωσης ανακτήσεως των επίδικων ενισχύσεων, να απαιτήσει την είσπραξη τόκων από επιχειρήσεις που υπόκεινται σε πτωχευτική διαδικασία δικαστικής εξυγιάνσεως. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ανάκτηση παράνομης ενισχύσεως πρέπει να πραγματοποιείται με βάση τους δικονομικούς κανόνες του εθνικού δικαίου. Σύμφωνα όμως με τον ισπανικό εμπορικό κώδικα, τα χρέη των επιχειρήσεων που έχουν κηρυχθεί σε πτωχευτική διαδικασία δικαστικής εξυγιάνσεως δεν μπορούν να είναι τοκοφόρα.
- 33 Η Επιτροπή τονίζει ότι ο ισπανικός εμπορικός κώδικας δεν εμποδίζει την πληρωμή των τόκων όσον αφορά τις επιχειρήσεις Mígsa και Gursa, οι οποίες δεν έχουν κηρυχθεί σε πτώχευση, ούτε όσον αφορά τους οφειλόμενους μέχρι την κήρυξη σε πτώχευση της Indosa και της Cuposa τόκους. Τονίζει επίσης ότι ο ίδιος κώδικας δεν εμποδίζει την πληρωμή των τόκων που αναλογούν στους οφειλόμενους φόρους και κοινωνικής ασφαλίσεως εισφορές μετά την κήρυξη σε πτώχευση της Indosa, στον βαθμό που οι εν λόγω φόροι και εισφορές οφείλονται από αυτήν λόγω της συνεχίσεως της δραστηριότητάς της. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή φρονεί ότι η υποχρέωση ανακτήσεως των παράνομων ενισχύσεων αποτελεί ουσιαστική και όχι δικονομική διάταξη, η οποία πρέπει να υπερισχύει κάθε αντίθετης εθνικής διατάξεως, και ότι, σύμφωνα με την κοινοτική νομολογία, η έντοκη ανάκτηση των επίδικων ποσών συνιστά το μοναδικό προσήκον μέσον για να εξαλειφθούν οι στρεβλώσεις που απορρέουν από την ενίσχυση.
- 34 Συναφώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, ναι μεν η ανάκτηση των παρανόμως χορηγηθεισών ενισχύσεων, που αποσκοπεί στην αποκατάσταση της προτέρας καταστάσεως, πρέπει καταρχήν να πραγματοποιείται σύμφωνα με τις προσήκουσες δικονομικές διατάξεις του εθνικού δικαίου, πλην όμως οι διατάξεις αυτές πρέπει να εφαρμόζονται έτσι ώστε να μη καθίσταται πρακτικά αδύνατη η επιβαλλόμενη από το κοινοτικό δίκαιο ανάκτηση (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, 142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, αποκαλούμενη «Tubemeuse», Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 61).
- 35 Σύμφωνα όμως με τη σχετική νομολογία, ο σκοπός της αποκαταστάσεως της προτέρας καταστάσεως επιτυγχάνεται οσάκις οι επίμαχες ενισχύσεις, πλέον ενδεχομέ-

νως τόκων υπερημερίας, επιστρέφονται από τον λαβόντα τις ενισχύσεις, καθόσον με την επιστροφή αυτή ο λαβών χάνει το πλεονέκτημα το οποίο είχε προσποριστεί σε σχέση με τους ανταγωνιστές του (βλ. απόφαση της 4ης Απριλίου 1995, C-348/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1995, σ. I-673, σκέψεις 26 και 27). Επί του σημείου αυτού, πρέπει να τονιστεί ότι η μη αξίωση, κατά την ανάκτηση των παρανόμως χορηγηθέντων ποσών, τόκων επί των ποσών αυτών ισοδυναμεί με διατήρηση υπέρ της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως των πρόσθετων χρηματοοικονομικών πλεονεκτημάτων που συνίστανται στη χορήγηση ατόκου δανείου.

- 36 Η εφαρμοστέα εν προκειμένω εθνική νομοθεσία διευκρινίζει ωστόσο ότι τα χρέη των επιχειρήσεων που κηρύχθηκαν σε πτώχευση παύουν να είναι τοκοφόρα από την ημερομηνία της αντίστοιχης κηρύξεως. Ο κανόνας αυτός, που δικαιολογείται από το κοινό συμφέρον των πιστωτών να μην επιβαρύνουν την περιουσία της επιχειρήσεως που τελεί σε πτώχευση με νέες υποχρεώσεις δυνάμενες να επιδεινώσουν την κατάστασή της, εφαρμόζεται αδιακρίτως στο σύνολο των πιστωτών, είτε αυτοί είναι ιδιώτες είτε το Δημόσιο, σε όλες τις διαδικασίες της φύσεως αυτής.
- 37 Η νομοθεσία αυτή, λαμβανομένων υπόψη του σκοπού που επιδιώκει, της απουσίας κάθε δυσμενούς διακρίσεως κατά την εφαρμογή της και του γεγονότος ότι περιορίζεται μόνον στους τόκους που γεννήθηκαν, μετά την κήρυξη της πτωχεύσεως, από τις προ της κηρύξεως αυτής παρανόμως εισπραχθείσες ενισχύσεις, δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανή να καταστήσει πρακτικά αδύνατη την επιβαλλόμενη από το κοινοτικό δίκαιο ανάκτηση των ενισχύσεων.
- 38 Υπό τις συνθήκες αυτές, μολονότι η Επιτροπή ορθώς απαίτησε, με την προ-σβαλλόμενη απόφαση, τα ποσά που πρέπει να ανακτηθούν να περιλαμβάνουν τους τόκους που οφείλονται από της χορηγήσεως των ενισχύσεων μέχρι την πραγματική ημερομηνία επιστροφής των ενισχύσεων αυτών, κακώς δεν απέκλεισε από την απαίτηση αυτή, λαμβανομένης υπόψη της σχετικής ισπανικής νομοθεσίας, τους τόκους που γεννήθηκαν, μετά την κήρυξη σε πτώχευση των επιχειρήσεων Indosa και Cunosa, από τις παρανόμως εισπραχθείσες πριν από την κήρυξη αυτή ενισχύσεις.

- 39 Συνεπώς, πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, καθόσον επιβάλλει, μαζί με τα ποσά των ενισχύσεων που πρέπει να ανακτηθούν, την εισπραξη τόκων γεννηθέντων, μετά την κήρυξη σε πτώχευση των επιχειρήσεων Indosa και Cunosa, από τις παρانونώς εισπραχθείσες πριν από την κήρυξη αυτή ενισχύσεις, και να απορριφθεί η προσφυγή κατά τα λοιπά.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 40 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Βασίλειο της Ισπανίας ηττήθηκε ως προς την πλειονότητα των ισχυρισμών του, πρέπει να καταδικαστεί να φέρει, πλέον των δικών του εξόδων, τα τρία τέταρτα των εξόδων της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση 1999/509/ΕΚ της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 1998, σχετικά με τις ενισχύσεις που χορήγησε η Ισπανία στις επιχειρήσεις του

ομίλου Magefesa και στις επιχειρήσεις που τον διαδέχθηκαν, καθόσον επιβάλλει την εισπραξή, μαζί με τα ποσά των ενισχύσεων που πρέπει να ανακτηθούν, τόκων γεννηθέντων, μετά την κήρυξη σε πτώχευση των επιχειρήσεων Indosa και Cunosa, από τις παρανόμως εισπραχθείσες πριν από την κήρυξη αυτή ενισχύσεις.

- 2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 3) Καταδικάζει το Βασίλειο της Ισπανίας να φέρει, πλέον των δικών του εξόδων, τα τρία τέταρτα των εξόδων της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Gulmann

Σκουρής

Puissochet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Οκτωβρίου 2000.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

C. Gulmann